



Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

Låt naturen gå i arv

- skriv testamente

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Innehåll

Förord	1
Varför är det viktigt att skriva sitt testamente	2
Så här skriver du ditt testamente	4
Dödsbon och arvskifte	5
Du kan bidra till en ren miljö och levande natur	6
Liten ordlista	7



Gåvor och testamenten har stor betydelse för vårt långsiktiga arbete för våra barn och barnbarn. Om du tänker på Naturskyddsföreningen i ditt testamente hjälper du oss att jobba vidare med att rädda naturen, skydda människors hälsa och främja global solidaritet.

Förord

För många känns kanske tanken på att skriva sitt testamente avlägsen. Vi har fullt upp med vardagen. Varför bekymra sig för vad som händer den dag man dör? Det kan vara en anledning till att majoriteten i Sverige aldrig skriver sitt testamente. Det finns troligtvis fler orsaker. Många kan känna sig osäkra på hur man gör eller också tror man att det är komplicerat och kostar mycket pengar.

Det finns dock flera goda och praktiska skäl till varför alla borde skriva sitt testamente, oavsett om man lever ensam eller har familj. Att skriva sitt testamente är att efterlämna till nästa generation det vi haft förmånen att njuta av under vår livstid. Att skriva sitt testamente är att själv bestämma hur det egna arvet ska fördelas.

Det händer ibland att vi får frågor om hur man gör när man vill testamentera till Naturskyddsforeningen. Det gör oss naturligtvis mycket glada. Gåvor och testamenten är av

oerhört stor betydelse i vårt långsiktiga arbete för en renare och friskare natur och miljö för våra barn och barnbarn.

Därför har vi gjort den här broschyren. Framst är den tänkt som en handledning för dig som ännu inte har skrivit ditt testamente.

Att skriva sitt testamente behöver inte alls vara komplicerat. Det är dock säkrast att du ändå rådgör med en advokat eller annan sakkunnig jurist eftersom det är viktigt att ditt testamente är entydigt och korrekt i juridisk mening.

När det gäller frågor i samband med testamenten till Naturskyddsforeningen är du välkommen att kontakta Marie-Louise Berzén på telefon 070-754 09 95 eller maila marie-louise.berzen@naturskyddsforeningen.se. Besök gärna vår webbsida, www.naturskyddsforeningen.se, om du vill veta mer om vår verksamhet.



Marie-Louise Berzén

Varför är det viktigt att skriva sitt testamente?

I ditt testamente talar du om för eftervärlden hur du vill fördela dina tillgångar när du är borta. Det är din vilja som gäller, ingen annans. Samtidigt har du besparat dina närstående svåra och kanske känsliga diskussioner om hur arvet ska fördelas.

Vad gäller om testamente saknas?

Finns inget testamente vid din bortgång, gäller arvsordningen som regleras i Ärvdabalken, vilken fördelar dina tillgångar efter givna regler.

ARVSORDNING

1:A ARVSKLASSEN
Barn, barnbarn

2:A ARVSKLASSEN
Föräldrar
Syskon
Syskonbarn

3:E ARVSKLASSEN
Morföräldrar, farföräldrar
Morbror, moster, farbror, faster

Allmänna arvsfonden

Om du är gift ärver i första hand din make/maka dina tillgångar. Gemensamma barn får ut sitt arv först efter att båda föräldrarna avlidit. Om du däremot har barn som inte är barn till den efterlevande, har dessa rätt att få ut sitt arv omedelbart efter din död. Styvbarn och fosterbarn är inte arvsberättigade enligt arvsordningen. Om du är ogift och ensamstående får dina barn ärva allt, eller om de inte är i livet, deras barn, barnbarn osv. Saknas barn ärver dina föräldrar hälften var. Om en eller båda föräldrarna är borta, ärver i deras ställe dina syskon och deras barn. Om ingen

av ovanstående släktingar finns i livet, ärver mor- och farföräldrar och deras barn. Efter morbröder, moster, farbröder och fastrar upphör arvsrätten. Kusiner och mer avlägsna släktingar kan alltså inte ärva dig utan att du skrivit det i ditt testamente. Finns det inga efterlevande går all egendom till Allmänna Arvsfonden.

Är du sambo bör ni ha ett inbördes testamente. Din sambo ärver annars inte någonting. Däremot kan sambon vid bodelning ha rätt att erhålla tillgångar motsvarande två basbelopp. Testamente är särskilt viktigt när man äger t ex en villa eller en bostadsrätt, för att den efterlevande skall kunna bo kvar.

Låt oss ta två exempel som belyser skillnaden i de ekonomiska konsekvenserna om det finns, respektive inte finns ett testamente. Historierna på följande uppslag är naturligtvis påhittade.

Exempel 1

Bertil och Lisa är gifta med varandra och har ett barn, Urban 16 år. Lisa har ytterligare barn från ett tidigare äktenskap, Elsa 18 år. Elsas pappa dog innan hon föddes och några släktingar på hennes pappas sida finns inte. Bertil och Lisa har därför alltid betraktat Urban och Elsa som sina egna barn och behandlat dem lika i allt. Bertil och Lisa har ingen tanke på att särbehandla barnen i arvhänseende. Under en semesterresa insjuknar Lisa plötsligt och avlider kort därefter. Vid bouppteckningen konstateras att det inte finns något testamente. Bertil och Lisas tillgångar är 1.000.000 kronor.

Utan testamente

Bertil får hälften av tillgångarna ($1.000.000/2 = 500.000$) genom giftorätt. Av resterande del av 500.000 kronor får Elsa ut sin arvslott om 250.000 kronor. Kvarstående 250.000 kronor tillfaller Bertil i egenskap av efterlevande make och far till Urban. Bertil får alltså 750.000 kronor ($500.000 + 250.000$) och Elsa får 250.000 kronor. När Bertil ett par år senare avlider upp-

går hans tillgångar fortfarande till 750.000 kronor (500.000 + 250.000). Eftersom Elsa redan fått ut arvet från sin mor är hon inte berättigad till någon del efter Bertil. Hela kvarlåtenskapen tillfaller därför Urban. Trots att Bertils och Lisas avsikt varit att alltid behandla Urban och Elsa lika fick Urban alltså ärva 750.000 kronor medan Elsa endast fick 250.000 kronor.

Med testamente

Genom ett testamente hade Bertil och Lisa kunnat bestämma att Urban och Elsa skulle få hälften var av kvarlåtenskapen. Eftersom detta inte skulle inkräkta på deras laglotter skulle alltså Urban och Elsa få 500.000 kronor var.

Exempel 2

Sven och Karin är sammanboende sedan många år. Sven har inga egna arvsberättigade släktingar. Karin däremot har två barn.

Utan testamente

När Sven dör konstateras att det inte finns något testamente. Eftersom Sven inte har några arvsberättigade släktingar och Karin i egenskap av sambo inte har arvsrätt går hela kvarlåtenskapen till Allmänna Arvsfonden.

Med testamente

Med testamente hade Sven kunnat bestämma helt fritt hur hans egendom skulle fördelas. Eftersom han inte hade några barn skulle Karin kunnat få allt eller så hade Sven haft möjlighet att testamentera till någon utomstående.

När bör man skriva sitt testamente?

En god regel är att skriva testamentet så snart som möjligt. Det är ju tyvärr inte alltid säkert att omständigheterna är sådana att man hinner ta itu med denna fråga när man tänkt sig. Det är alltid klokt att skriva testamente även om man är ung och rimligen har många år kvar att leva. Se testamentet som en försäkring för att din kvarlåtenskap skall fördelas efter dina önsknings och inte enbart efter allmänna lagar! Om du redan skrivit testamente, är en lika god regel att se över att det fortfarande är korrekt med avseende på arvsfördelning och skatteregler.

Rådgör med sakkunniga

Har du ett gammalt testamente, låt en sakkunnig jurist eller advokat granska detta. Det gäller också för dig som ska skriva ett nytt testamente, speciellt om dina tillgångar är betydande eller släktsituationen är komplicerad. Det är det säkraste och bästa sättet för dig att få vetskap om vilka villkor lagen ställer vad gäller alla former av gåvor och arv.



Så här skriver du ditt testamente

Eftersom testamentet är en viktig juridisk handling kan det vara klokt att använda professionell hjälp när man skall skriva sitt testamente. I de fall det finns oklarheter kan testamentet annars förklaras ogiltigt. Du kan få hjälp av en jurist på en bank eller en advokatbyrå. Även begravningsbyråer kan ofta hjälpa till med en juridisk rådgivare. Tänk på att förbereda ditt besök genom att gå igenom och skriva upp vad du äger och vem du vill ska ärva vad. Använd gärna checklistan som bifogats denna broschyr.

Skriftligt och bevittnat

Testamentet skall vara skriftligt, egenhändigt undertecknat och det bör vara daterat. Det skall vara bevittnat av två vittnen, vilka måste vara närvarande samtidigt. De måste vara medvetna om att det är ett testamente som de bevittnar. Däremot behöver de inte känna till själva innehållet. De behöver inte heller se att testator undertecknar handlingen utan det räcker med att testator vidkänner sin underskrift.

Vittnena bör känna dig så pass väl att de kan avgöra att du är vid dina sinnens fulla bruk. De skall vara över femton år, och de får inte vara förmånstagare i ditt testamente. Vittne får inte heller vara make/maka eller nära släkt med dig. Ej heller får styvbarn eller svärförälder bevittna ditt testamente.

Du kan testamentera till vem du vill

Frånsätt dina barns rätt till s k ”laglott” (vilket innebär hälften av deras arvslott), kan du testamentera till precis vem, eller till vilket ändamål du vill. Till vänner, föreningar eller till andra juridiska personer vars verksamhet du vill stödja.

Laglotten kan väljas bort

Om du vill att hela eller delar av laglotten skall tillfalla någon annan än barnen, skriver du det i ditt testamente. Barnen har dock rätt att inom sex månader efter det att de

fått ta del av testamentet begära jämkning av det för att få ut laglotten, men de kan givetvis välja att avstå från detta.

Exempel på hur man kan skriva

Du kan mycket väl använda de gamla formuleringarna ”Jag förordnar härmed såsom min sista och yttersta vilja att kvarlåtenskapen efter mig ska fördelas enligt följande... etc”. De personer som skall bevittna testamentet skall skriva på ett sådant sätt att det inte råder någon tvekan om att de formella kraven har uppfyllts. Så här kan vittnen skriva: ”Att N.N. som vi personligen känner, denna dag i sin bostad vid sunt förnuft, fullt förstånd och av fri vilja förklarat ovanstående förordnande utgöra hans/hennes yttersta vilja och därmed tecknat sitt namn, intygar vi särskilt anmodade och samtidigt närvarande testamentsvittnen...”. Därefter datum, samt undertecknande med namn, gärna yrke samt adress.

Att ändra ett testamente

Ett gammalt testamente kan vara viktigt att se över. Mycket kan ha hänt sedan det skrevs och effekten kan bli en helt annan än vad som en gång avsågs. Också när det gäller ändringar kan det vara en god idé att anlita en sakkunnig, men här följer några generella råd. Stryk aldrig över eller ändra befintlig text, eftersom detta kan leda till att testamentet blir ogiltigt. Vill du ändra något kan du upprätta ett s k tilläggs-testamente. Samma regler gäller vid upprättande av ett tilläggs-testamente som vid det ursprungliga.

Tilläggs-testamentet gäller före det ursprungliga testamentet i tillämpliga delar. Det bästa sättet att ändra i ett testamente är trots allt att skriva ett helt nytt och riva sönder det tidigare skrivna. Då undviker du att det uppstår några missförstånd.

Här kan du ladda ner en mall för hur man skriver testamente. www.naturskyddsforeningen.se/testamente

Dödsbon och arvskifte

När en person avlidit bildas ett dödsbo, i vilket den avlidnes alla tillgångar och skulder ingår. Efterlevande maka/make, sambo, arvingar samt universella testamentstagare är dödsbodelägare och skall gemensamt förvalta dödsboet, t ex genom att betala hyran för den avlidnes bostad så länge den inte sagts upp. Gemensamma barn eller annan sk efterarvinge är inte dödsbodelägare i den först avlidne förälderns dödsbo.

Bouppteckning

Bouppteckning måste göras inom tre månader efter dödsfallet. Om bodelning skall göras vid samboförhållanden, måste begäran om detta ske senast vid bouppteckningen, varvid den avlidne och den efterlevandes tillgångar och skulder antecknas var för sig.

När träder testamentet i kraft?

Finns ett testamente måste det vinna laga kraft innan ett arv kan tas i anspråk. Testamente vinner laga kraft genom att samtliga arvingar enligt lag godkänner det, vilket normalt sker direkt. Annars har arvingarna sex månader på sig att väcka klandertalan vid domstol från det att man tagit del av testamentet.

Klandertalan

En klandertalan gäller enbart frågan om testamentets giltighet, dvs om det är skrivet på ett korrekt sätt och tillkommer utan t ex otillbörliga påtryckningar. Om ingen klandertalan väcks, vinner testamentet laga kraft sex månader efter att arvingarna som inte tidigare godkänt det fått del av testamentet. Det kan också förekomma andra ifrågasättanden av testamentet, t ex om någon vill tolka det på ett annat sätt. Därför är det mycket viktigt att testamentet skrivs klart och tydligt och att det tillkommer under korrekta former och förhållanden.

Arvskifte upplöser dödsboet

Först när bodelning skett och testamentet vunnit laga kraft kan arvskifte ske, dvs dödsboets återstående tillgångar delas upp på arvingar och eventuella testamentstagare. När slutgiltigt arvskifte skett, kan dödsboet upplösas.



Du kan bidra till en ren miljö och levande natur!

Naturskyddsföreningen grundades redan 1909 och är Sveriges äldsta och största medlemsstyrda natur- och miljöorganisation. Tillsammans med våra medlemmar arbetar vi med att upptäcka och bevaka hoten, ta fram lösningar och skapa opinion samt sätta press på makthavarna. Av våra medlemmar, givare, miljö- och företagsfaddrar får vi gåvor och testamenten som ger oss denna möjlighet att arbeta för en hållbar miljö i samverkan mellan människor och natur.

Varje krona är viktig

Eftersom vi är en fristående, opolitisk och ideell organisation kan vi utträtta precis så mycket som våra medlemmar, sympatisörer och givare ger oss möjlighet till. Som du förstår är varje krona vi får i bidrag oerhört viktig.

Välj gärna att testamentera eller skänka en gåva till natur- och miljöarbetet i stort. Då hjälper ditt bidrag till att täcka det behov som för dagen är som störst!

En insats för framtiden

Med din gåva eller ditt arv till Naturskyddsföreningen är du med och värnar om den biologiska mångfalden. Du är med och stoppar försurning, övergödning, uttunning av ozonlagret, förgiftningen av Östersjön och mycket annat. Du är med och bevarar skönheten, naturen och miljön – livet runt omkring oss. Här och nu. Och för framtiden. Du gör en ovärderlig insats, inte bara för vår natur och miljö utan också för våra barn och barnbarn.

Hör gärna av dig till oss

Har du frågor kring hur man testamenterar till Naturskyddsföreningen, ring Marie-Louise Berzén på 070-754 09 95. Det går naturligtvis även bra att skriva ett brev med dina frågor till följande adress: Naturskyddsföreningen, Att Marie-Louise Berzén, Arv och gåvor, Box 4625, 116 91 Stockholm. Du kan även läsa mer om vår verksamhet på vår webbsida, www.naturskyddsforeningen.se.



Liten ordlista

Arvinge är den som ärver enligt arvsordningen

Arvskifte kallas fördelningen av den avlidnes egendom mellan arvingar och universella testamentstagare.

Arvslott kallas det som en arvinge ärver enligt lag.

Arvsordning kallas arvingarnas inbördes turordning. Arvsordningen delar in nära släktingar i ter arvsklasser där barn och dess avkomlingar hör till den första. Först när det inte finns någon arvinge i en arvsklass kan nästa klass komma i fråga. Finns till exempel efterlevande barn får inte släktingar i andra eller tredje arvsklassen del av arvet. Arvsordningen kan ändras genom upprättande av testamente.

Arvsskatten avskaffades den 1 januari 2005.

Bodelning vid dödsfall sker i princip enligt samma regler som gäller vid bodelning mellan äkta makar vid skilsmässa.

Bouppteckning är en förteckning över ett dödsbos samtliga tillgångar och skulder och ligger vanligtvis till grund för skattläggningen. Bouppteckning ska göras inom tre månader från dödsfallet.

Boutredningsman kan förordnas av tingsrätten om någon av dödsbodelägarna begär det. Därefter blir det denna person och inte dödsbodelägarna som svarar för boutredningen. I större dödsbon utses ofta en advokat eller en banks notariatavdelning.

Bröstarvinge är barn, barnbarn, barnbarnsbarn osv. Med bröstarvingar jämställs adoptivbarn och dennes barn, barnbarn osv.

Dödsbo omfattar en avliden persons samtliga tillgångar och skulder. Förvaltningen av dödsboet utövas av alla dödsbodelägarna gemensamt och de måste vara eniga om varje åtgärd. Ett dödsbo är en juridisk person, vilket innebär att tillgångarna hålls skilda från delägarnas så länge boutredning pågår. Skulder kan alltså i princip bara göras gällande mot dödsboet, inte mot delägarna personligen. Den gemensamma förvaltningen av dödsboet kan i vissa fall tas över av en boutredare.

Dödsbodelägare är efterlevande make eller sambo samt arvingar och universell testamentstagare. Finns endast gemensamma barn är bara den efterlevande maken dödsbodelägare.

Inbördes testamente är vanligt förekommande mellan äkta makar. Innebörden brukar vara att den make som överlever den andra övertar den avlidnes egendom.

Klandertalan ska väckas hos domstol inom sex månader från det att en arvinge har delgivit testamentet.

Kvarlåtenskap är den egendom som en avlidne person efterlämnar. Om den avlidne var gift eller sambo menas med kvarlåtenskap den egendom som står till arvingarnas föfogande efter bodelningen.

Laglott är den del av bröstarvingens arvslott (vanligen hälften) som i princip inte får inskränkas av den avlidne genom testamente.

Legat är den juridiska termen för en bestämd sak i testamentet, exempelvis ett smycke eller en specificerad summa pengar.

Legatarie kallas den som får ett legat.

Skiftesman utses av domstol med uppgift att skifta dödsbo vars delägare inte själva kan enas om skiftet.

Särkullebarn kallas barn som inte är makarnas gemensamma.

Testamentsexekutor kan utses i ett testamente och är den som ska handha boutredningen.

Testamentstagare kallas den som får egendom genom testamente.

Testator kallas den som upprättar testamente.

Universell testamentstagare är den som får hela kvarlåtenskapen, viss andel därav eller återstoden sedan andra testamentstagare fått sitt.

Utan frivilliga bidrag och gåvor hade mycket av Naturskyddsföreningens arbete varit ogjort. Till vår glädje känner vi att engagemanget för natur och miljö växer för varje dag.

Det händer ofta att vi får samtal från medlemmar och givare som handlar om testamenten. Hur skriver man ett testamente? Kan man få hjälp och av vem? Hur gör man om man vill testamentera till Naturskyddsföreningen? Svaren finns i den här handledningen.

Skulle du välja att testamentera något till Naturskyddsföreningen är det också viktigt att veta att vi förstås alltid respekterar den vilja som den framgår av testamentet. Finns villkor inskrivna (t.ex. att medel ska gå till visst ändamål), så följer vi dem. Vi är också beredda att för testatorns sak gå till domstol om någon tolkar testamentet annorlunda än det är skrivet. Det är viktigt för testatorn, men också för Naturskyddsföreningens trovärdighet.

Vår verksamhet följer etiska riktlinjer och kontrolleras av flera, bland annat av oberoende revisorer.

När det gäller frågor i samband med testamenten till Naturskyddsföreningen är du välkommen att kontakta Marie-Louise Berzén på 070-754 09 95. Du är även varmt välkommen att besöka vår webbsida, www.naturskyddsforeningen.se, för ytterligare information om föreningens verksamhet.



Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft
att förändra.
Pg.90 1909-2

Naturskyddsföreningen. Box 4625, 11691
Stockholm. Tel 08-702 65 00. info@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt. Föreningen har över 200 000 medlemmar och finns i lokalföreningar och länsförbund över hela landet.

Vi står bakom världens tuffaste miljömärkning
Bra Miljöval.

www.naturskyddsforeningen.se



Bra Miljöval